

Crna Gora
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

Adresa: Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 130,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 234 197
www.gov.me/mmp

Br.
Podgorica,

18. septembar 2026.godine

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2027. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritete za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritarna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navedi u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☒ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): _____		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2027. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Pravni okvir zaštite pripadnika/ca LGBTI populacije u EU je zasnovan na članu 21 Povelje o osnovnim pravima koji zabranjuje bilo kakav oblik diskriminacije zasnovan na seksualnoj orijentaciji, kao i članu 19 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije , koji propisuje obavezu preduzimanja aktivnosti u cilju suzbijanja svih oblika diskriminacije. Polazeći od navedenog, a imajući u vidu proces pridruživanja EU i neophodnost usklađivanja politika sa ovom međunarodnom organizacijom, Crna Gora u narednom periodu mora preduzeti mjere na punoj implemetaciji pravne tekovine EU.

Postoje posebna obavezujuća pravila za sve države članice Evropske unije u pogledu zabrane diskriminacije po osnovu rasne i etničke pripadnosti, religije i vjere, invaliditeta, starosne dobi i seksualne orijentacije. Najbitniji ciljevi socijalne politike Evropske unije jesu postizanje jedinstvenog i pravednog pristupa osnovnim socijalnim uslugama, unapređenje sistema socijalne zaštite, visok obrazovni stepen radne snage, visoka stopa zaposlenosti uz posebnu brigu za grupe koje su manje prisutne na tržištu rada, postizanje sigurnih i održivih prihoda, kao i dostojnih uslova rada za žene i muškarce.

Crna Gora, kao nezavisna i međunarodno priznata država, članica Ujedinjenih nacija (u daljem tekstu: UN), NATO-a i zemlja kandidatkinja za ulazak u Evropsku uniju (u daljem tekstu: EU), shodno svojim međunarodno preuzetim obavezama koje proizilaze iz članstva u međunarodnim organizacijama, ratifikacije međunarodnih sporazuma, a posebno ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU, obavezna je da, na bazi ustavnih odredbi osigura poštovanje ljudskih prava i sloboda svih njenih građana i građanki na nediskriminatornoj osnovi i nezavisno od njihovih ličnih svojstava, uključujući seksualnu orijentaciju, rodni identitet i/ili interseksualne karakteristike.

Posmatrajući međunarodni kontekst u kojem je Crna Gora pozicionirana, i u okviru kojeg je potrebno definisati nacionalnu LGBTI politiku u narednom periodu, ovdje je potrebno posebno ukazati na politike EU u predmetnoj oblasti.

Otuda je u narednom periodu neophodno preduzimati fokusirane i kontinuirane aktivnosti usmjerene na promjenu društvene percepcije LGBTIQ osoba. Poseban akcenat treba staviti na unapređenje stavova opšte populacije, dosljednu primjenu i adekvatnu prezentaciju pravnog okvira u oblasti zaštite LGBTIQ prava, kao i na obezbjeđivanje kvalitetne zdravstvene i socijalne zaštite. Paralelno, potrebno je raditi na stvaranju inkluzivnog ambijenta u oblasti rada i zapošljavanja, naročito za mlade, zaposlene u javnim institucijama i ustanovama, privatnom sektoru, predstavnike političkih partija, sportske organizacije, kao i ključne kreatore javnog mnjenja.

Kao značajan iskorak u međunarodnim standardima ukazujemo da je Savjet Evropske unije usvojio dvije nove Direktive: Direktiva (EU) 2024/1499 i Direktiva (EU) 2024/1500 od 7. maja 2024. godine o standardima tijela za jednakost. Svrha Direktiva je utvrđivanje minimalnih zahtjeva za funkcionisanje tijela za jednakost. Direktive određuju mandat, nezavisnost, resurse, zadatke i ovlašćenja tijela za jednakost da djeluju na sprječavanju diskriminacije, podizanju svijesti o štetnosti pojave, kao i pružanju pomoći žrtvama. U Izvještaju o napretku Evropske komisije se konstatuje da je zakonodavni i institucionalni okvir u oblasti temeljnih prava u najvećem dijelu uspostavljen i da Crna Gora nastavlja da u velikoj mjeri ispunjava svoje međunarodne obaveze u pogledu ljudskih prava. Međutim, navodi se da je potrebno više napora kako bi se pomenuti okvir u potpunosti primijenio, te osigurao pristup pravdi i ostvarivanje prava u upravnim i sudskim postupcima, posebno za ugrožene grupe. Ocjena je da su najranjivije grupe u društvu (uključujući Rome i Egipćane, osobe sa invaliditetom, LGBTIQ osobe) i dalje izložene diskriminaciji, govoru mržnje i zločinima iz mržnje.

Donošenje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola predstavlja važan korak ka kvalitetnijem životu i ostvarivanju prava i sloboda LGBTIQ osoba. Nakon skoro pet godina od stupanja na snagu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, konstatujemo da su vi neophodni zakoni i podzakonski akti već usklađeni ili se nalaze u fazi usklađivanja sa predmetnim zakonom, čime će se omogućiti puna njihova puna primjena i ostvarivanje svih prava garantovanih ovim zakonskim rješenjem.

Pozitivan iskorak u ovoj oblasti predstavlja donošenje dva ključna zakona u 2026. godini – **Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije („Sl. list CG”, br. 3/2026)**, i **Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda („Sl. list CG”, br. 132/2026)**. Njihovo usvajanje značajno je unaprijedilo institucionalni okvir zaštite ljudskih prava, jer je prvi zakon proširio obuhvat zaštite i uveo koncept interseksijske diskriminacije, dok je drugi osnažio mandat nezavisnog tijela za zaštitu prava i sloboda, u skladu sa evropskim standardima. Ovi zakoni predstavljaju jasnu potvrdu opredijeljenosti Crne Gore da u potpunosti uskladi svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU i da obezbijedi efikasnu zaštitu od diskriminacije. Donijet je i Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja posebne evidencije o slučajevima prijavljene

diskriminacije („Sl. list CG“, br. 44/2026), čime je uspostavljen jedinstven sistem evidentiranja prijavljenih slučajeva diskriminacije radi obezbjeđivanja uporedivih podataka, efikasnijeg praćenja stanja u oblasti zaštite od diskriminacije i kreiranja odgovarajućih javnih politika.

Zahvaljujući ovim iskoracima, Crna Gora je na ILGA-Europe Rainbow mapi ostvarila rezultat od 53%, što nas je pozicioniralo na osamnaesto mjesto u Evropi, kao jednu od zemalja regiona sa najvišim stepenom pravne jednakosti. Ovaj rezultat je potvrda da reformski procesi daju vidljive efekte, ali istovremeno i podsticaj da nastavimo dalje. Posebno se očekuje da će usvajanje Zakona o pravnom prepoznavanju roda na osnovu samoodređenja dodatno unaprijediti naš položaj na evropskoj mapi jednakosti, jer će riješiti jedno od ključnih otvorenih pitanja u oblasti ljudskih prava. Ovaj zakon je od ključne važnosti za transrodnu zajednicu jer bi omogućio brzo, jasno i dostojanstveno pravno prepoznavanje rodnog identiteta bez nehumane prakse prinudne sterilizacije, čime bi se unaprijedio kvalitet života transrodnih osoba i osiguralo poštovanje njihovih osnovnih ljudskih prava i sloboda. Time će Crna Gora poslati jasnu poruku da je spremna da obezbijedi punu pravnu sigurnost i dostojanstvo transrodnih osoba, što će se odraziti ne samo na međunarodni rang liste, već i na svakodnevni život naših građana.

U Crnoj Gori je još uvijek prisutna homofobija i transfobija, što neizbježno vodi ka aktima nasilja, diskriminacije, govora mržnje, i drugim oblicima deliktne ponašanja prema LGBTIQ osobama. Na sve delikte koji su učinjeni prema LGBTIQ osobama mora se reagovati izricanjem djelotvornih i odvraćajućih sankcija kako bi se poslala jasna poruka o društvenoj neprihvatljivosti ovakve vrste delikata.

U izvještaju evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI) o Crnoj Gori za šesti ciklus procesa monitoringa¹ navodi se da upornost ovih problema, uprkos naporima Vlade da poboljša položaj LGBTI osoba u zemlji, pokazuje i činjenica da se stav javnosti prema navedenoj grupi nije unaprijedio. Naprotiv, prema istraživanju iz 2022. godine, jedina kategorija za koju je utvrđen znatno povećan stepen diskriminacije u poređenju s 2010. godinom bila je seksualna orijentacija. Utvrđeno je da je ukupna percepcija diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije u prosjeku i u svim oblastima društvenog života bila pet procentnih poena viša nego što je to bio slučaj 2010. godine, dok je za sve ostale grupe primijećen pad, stagnacija ili samo minimalno povećanje. 15 LGBTI aktivisti i drugi sagovornici iz civilnog sektora takođe su prenijeli ECRI-ju slične utiske u vezi s negativnim stavovima prema homoseksualnosti i LGBTI osobama uopšte u zemlji. Čini se da je potrebno dalje podizanje svijesti javnosti o ravnopravnosti LGBTI osoba. Takođe, ECRI preporučuje da vlasti procijene aktivnosti obuke o zločinima iz mržnje i da ih, na osnovu nalaza evaluacije, nastave i prošire u skladu s fokusom na aktuelne trendove zločina iz mržnje u zemlji, koje treba analizirati korišćenjem poboljšane statistike koja bi trebalo rutinski da ukazuje na motivaciju u vidu mržnje ili drugi element mržnje.

¹ [izvjestaj-evropske-komisije-protiv-rasizma-i-netolerancije-ecri-o-crnoj-gori-za-sesti-ciklus-procesa-monitoringa-usvojen-1-jula-2025.pdf](#)

Takođe, i u Izvještaju o napretku CG za 2025. godinu navodi se da je “govor mržnje prema LGBTIQ osobama i dalje je rasprostranjen, uključujući i govor mržnje na internetu. Slučajevi govora mržnje često se procesuiraju prema Zakonu o javnom redu i miru, umjesto prema Zakonu o zabrani diskriminacije; pravne prakse za procesuiranje počinitelja stoga moraju biti pojednostavljene.”²

Nezadovoljavajući stepen društvenog prihvatanja LGBTIQ osoba u Crnoj Gori ne predstavlja samo izolovan sociološki fenomen, već duboki strukturni izazov koji direktno podriva principe univerzalnosti ljudskih prava i socijalne kohezije. Dominantni stereotipi i generacijama taložene predrasude kreiraju ambijent u kojem je marginalizacija često normalizovana, čime se sužava prostor za puno ostvarivanje osnovnih prava ove zajednice. Strateško fokusiranje na ovaj problem prepoznaje da bez suštinske transformacije društvene svijesti, svaka zakonska reforma ostaje u sferi deklarativnog. Iz ugla institucije koja prati stanje ljudskih prava, jasno je da društvena distanca generiše atmosferu nesigurnosti, što LGBTIQ osobe primorava na život u "nevidljivosti", direktno ih ograničavajući u pristupu uslugama, zapošljavanju i punom učešću u javnom životu.

Ističemo kao posebno značajno da aktuelni nastavni planovi i programi, zadržavajući LGBTIQ tematiku na marginama, ili je interpretirajući kroz prizmu zastarjelih društvenih normi, ne samo da ignorišu savremena medicinska i sociološka saznanja, već aktivno doprinose stvaranju ambijenta u kojem su stigma i diskriminacija institucionalno podržane.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda u svom godišnjem izvještaju za 2025. godinu navodi da se radi dostavljanja informacija i davanja ocjene stanja ljudskih prava LGBTIQ populacije obratio pojedinim nevladinim organizacijama koje se bave položajem ovih osoba. U informaciji dostavljenoj od strane Asocijacije Spektar¹⁷⁰ se, pored ostalog, navodi: Tokom 2025. godine, Asocijacija Spektar bilježi da zdravstvena zaštita trans, interpolnih i rodno varijantnih (TIRV) osoba i dalje ostaje opterećena sistemskim preprekama, uključujući nedovoljnu informisanost medicinskog kadra, neujednačenu praksu u pružanju usluga, kao i strah zajednice od stigmatizacije i diskriminatornog tretmana u zdravstvenim ustanovama. 170 Izvor: Asocijacija SPEKTRA 228 Kroz direktan rad sa zajednicom realizovane su 202 individualne konsultacije za 23 TIRV osobe, od čega 8 usluga individualne pratnje kod ljekara za 4 osobe, kao i kontinuirana vršnjačka podrška, što ukazuje na potrebu za posredovanjem i podrškom kako bi se ostvarilo pravo na adekvatnu zdravstvenu zaštitu. Poseban iskorak ostvaren je nakon više od decenije zagovaranja u vezi sa rješavanjem problema nedostupnosti hormonske terapije estradiol za trans žene, kada je tokom 2025. godine obezbijeđena dostupnost lijeka sa pozitivne liste i omogućeno njegovo propisivanje i primjena, čime je napravljen značajan pomak u pravcu sistemskog priznavanja zdravstvenih potreba trans osoba. Ipak, ostaje neophodno dalje unapređenje procedura, kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika/ca i

² [Izvjestaj-Evropske-komisije-o-napretku-Crne-Gore-za-2025.-godinu-CG.pdf](#)

osiguravanje dosljedne primjene postojećih propisa, kako bi se garantovalo puno i nediskriminatorno ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu za sve TIRV osobe u Crnoj Gori.³

Naime, u narednom periodu potrebno je intenzivirati edukacije za nosioce pravosudnih funkcija i policijske službenike na temu zločina iz mržnje. Edukativni programi moraju postati sastavni dio redovnih obuka, sa posebnim akcentom na specifične potrebe LGBTIQ zajednice. Iz udžbeničke literature i nastavnih materijala ukloniti sve diskriminatorne sadržaje, stereotipe i prevaziđene medicinske teorije, te ih zamijeniti objektivnim informacijama koje podstiču kulturu tolerancije i uvažavanja različitosti.

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024 -2028, predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene posvećenosti da i dalje radi na unapređenju i zaštiti prava i sloboda LGBTI osoba.

Ona predstavlja odgovor na uočen izazov u vezi sa društvenim prihvatanjem LGBTI osoba, odnosno na još uvijek izraženu društvenu percepciju opterećenu stereotipima i predrasudama prema ovoj društvenoj grupi, koja u postojanju LGBTI osoba vidi kršenje morala i vrijednosti o poželjnom načinu života.

Cilj: Crna Gora je zemlja u kojoj se svi osjećaju slobodno da budu ono što jesu, bez obzira na svoju seksualnu orijentaciju, rodni identitet i druga lična svojstva

Strateški ciljevi Strategije su:

Strateški cilj 1: LGBTIQ osobe se osjećaju značajno prihvaćenije u crnogorskom društvu a njihovi potencijali više dolaze do izražaja

Imajući u vidu identifikovane izazove u okviru analize stanja, ovom strategijom su definisani sledeći operativni ciljevi koje je potrebno ostvariti do kraja 2028.godine:

Operativni cilj 1.1. Povećan nivo senzibilisanosti opšte populacije za potrebe i prava lgbtiq populacije

Operativni cilj 1.2. Zaokružen pravni okvir u oblasti zaštite lgbtiq prava i obezbjeđena njegova dosljedna primjena u praksi

Operativni cilj 1.3. Povećan stepen izricanja djelotvorenih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija u slučajevima diskriminacije, nasilja i drugih oblika napada na lgbtiq osobe

³ [1776061932_izvjestaj_31.03.2026.pdf \(ombudsman.co.me\)](#)

Operativni cilj 1.4. Napravljeni konkretni koraci na polju afirmacije lgbtiq prava i rodno inkluzivnog jezika unutar sistema javne uprave

Strateški cilj 2: LGBTQI osobe se osjećaju ohrabrenije da traže i ostvaruju svoja prava iz domena zdravstvene i socijalne zaštite, rada i zapošljavanja

Do kraja 2028.godine potrebno je ostvariti sledeće operativne ciljeve kako bi se dao puni doprinos ostvarivanju ovog strateškog cilja:

Operativni cilj 2.1. Unaprijeđen kvalitet i antidiskriminatorski karakter zdravstvene zaštite za lgbtiq osobe

Operativni cilj 2.2. Poboljšana dostupnost i kvalitet usluga socijalne zaštite za lgbtiq osobe

Operativni cilj 2.3. Unaprijeđen ambijent za zapošljavanje i rad lgbtiq osoba

U okviru svake od ovih oblasti, formulisani su strateški i operativni ciljevi uz programske mjere i aktivnosti za ostvarenje tih ciljeva, uz prateće indikatore učinka i rezultata kojima se mjeri uspješnost njihovog sprovođenja i njihov doprinos ostvarivanju ciljeva Strategije.

Za sprovođenje Strategije svake godine su formulisani godišnji Akcioni planovi, za čiju implementaciju je zadužen Nacionalni tim za koordinaciju praćenja primjene Strategije, formiran Rješenjem br. 01-078/23-1084/20 od 23.02 2024. godine.

LGBTIQ zajednica smatra da Vlada Crne Gore treba imati fokus na sljedeće oblasti u narednih pet godina:

- Usvajanje i implementacija zakona koji štite prava LGBTIQ osoba
- Povećanje podrške LGBTIQ zajednicama, posebno u sjevernim i južnim opštinama
- Podrška organizaciji povorki ponosa sa aktivnim učešćem javnih funkcionera
- Povećanje kapaciteta za bavljenje LGBTIQ pitanjima kroz državne mehanizme
- Bračna jednakost i usvajanja djece za LGBTIQ parove
- Edukacija i promocija LGBTIQ prava kroz različite kanale
- Stvaranje sigurnih prostora za okupljanje LGBTIQ osoba

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
--	-------------------

1. Ustav Crne Gore 2. Krivični Zakonik Crne Gore 3. Zakon o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije 4. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda CG 5. Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola 6. Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028 7. Izveštaji EK o napretku Crne Gore 8. Izveštaj Evropske Komisije za borbu protiv rasizma i netolerancije o Crnoj Gori -2025. godina 9. Godišnji izvještaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore 10. Evropska konvencija o ljudskim pravima 11. Praktični uvod u evropske standarde protiv diskriminacije	1. http://www.skupstina.me/index.php/me/ustav-crne-gore 2. https://www.paragraf.me/propisi-crnegore/krivicni-zakonik-crne-gore.html 3. https://www.sluzbenilist.me/propisi/389704 4. https://www.sluzbenilist.me/propisi/397966 5. https://www.sluzbenilist.me/propisi/294270 6. http://www.mmp.gov.me/biblioteka/strategije 7. Izvještaji EU o napretku Crne Gore EUME 8. https://www.gov.me/dokumenta/8270088f-f438-4cde-bfab-8da79fcb0fe3 9. http://www.ombudsman.co.me/Izvjestaji_Zastitnika.html 10. https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_BOS.pdf 11. http://www.mmp.gov.me/rubrike/Publikacije/136529/Prakticni-uvod-u-evropske-standarde-protiv-diskriminacije.html
--	--

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
1. Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028 2. Zakon o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije 3. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda CG 4. Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola 5. Izveštaji EK o napretku Crne Gore za 2025.	Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028 predstavlja sveobuhvatan dokument kojim je sistemski uređena politika Vlade Crne Gore na planu unapređenja i zaštite prava i sloboda LGBTI osoba. U okviru Strategije su definisani ciljevi koje treba ostvariti, odnosno mjere koje doprinose njihovoj realizaciji. U okviru strateškog cilja 1: Stvoreni društveni uslovi u kojima se LGBTIQ osobe osjećaju značajno prihvaćenije a njihovi potencijali znatno više dolaze do izražaja

	Imajući u vidu identifikovane izazove u okviru analize stanja, ovom Strategijom su definisani sledeći operativni ciljevi koje je potrebno ostvariti Operativni cilj 1.1. Povećan nivo senzibilisanosti opšte populacije za potrebe i prava LGBTIQ populacije Operativni cilj 1.2. Zaokružen pravni okvir u oblasti zaštite LGBTIQ prava i obezbeđena njegova dosljedna primjena u praksi Operativni cilj 1.3. Povećan stepen izricanja djelotvorenih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija u slučajevima diskriminacije, nasilja i drugih oblika napada na LGBTIQ osobe Operativni cilj 1.4. Napravljeni konkretni koraci na polju afirmacije LGBTIQ prava i rodno inkluzivnog jezika unutar sistema javne uprave Strateški cilj 2: LGBTIQ osobe se osjećaju ohrabrenije da traže i ostvaruju svoja prava iz domena zdravstvene i socijalne zaštite, rada i zapošljavanja Do kraja 2028.godine potrebno je ostvariti sledeće operativne ciljeve kako bi se dao puni doprinos ostvarivanju ovog strateškog cilja: Operativni cilj 2.1. Unaprijeđen kvalitet i antidiskriminatorni karakter zdravstvene zaštite za LGBTIQ osobe Operativni cilj 2.2. Poboljšana dostupnost i kvalitet usluga socijalne zaštite za LGBTIQ osobe Operativni cilj 2.3. Unaprijeđen ambijent za zapošljavanje i rad LGBTIQ osoba Javni konkurs za NVO u 2027. treba neposredno povezati sa srednjim vrijednostima indikatora Strategije utvrđenim za 2027. godinu i sa implementacijom novih zakonskih obaveza.
--	---

--	--

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Nevladine organizacije su prepoznate kao veoma bitni partneri sa kojima treba razvijati saradnju, dalje unapređujući dosadašnja iskustva i partnerstva i stavljajući akcenat na aktivan doprinos svih aktera ostvarivanju ravnopravnosti LGBTI osoba u crnogorskom društvu. Doprinos nevladinih organizacija je vrlo značajan zbog prenošenja znanja i iskustava u oblasti ostvarivanja i zaštite prava i sloboda LGBTI osoba, borbe protiv društvenih stereotipa i predrasuda u vezi sa LGBTI populacijom, prenošenja ekspertize u borbi protiv diskriminacije LGBTI osoba, razvijanja i unapređivanja servisa za podršku LGBTI osobama, te osposobljavanja zaposlenih u nacionalnim i lokalnim institucijama za senzibilan rad sa LGBTI osobama. Takođe, doprinos NVO-a se sastoji i u mogućnosti da na efektivan način informišu sve zainteresovane strane o propisanim	Mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija: - Podignut obuhvat obučenih tužilaca za senzibilan rad sa LGBTI osobama na 50% - Podignut obuhvat obučenih sudija za senzibilan rad sa LGBTI osobama na 50% - Najmanje 10% nastavnika/ca u osnovnim i srednjim školama pohađalo akreditovanu obuku na temu LGBTIQ prava - Izrađen najmanje jedan plan valorizacije LGBTIQ turističkog potencijala i započela njegova primjena - Izrađena analiza usklađenosti drugih zakona i podzakonskih akata sa Zakonom o pravnom prepoznavanju rodnog identiteta na osnovu samoodređenja - Pripremljene smjernice za afirmaciju LGBTIQ prava unutar sistema državne uprave	Izveštaji o realizaciji projekata/programa NVO-a koje su nosioci projekata/programa; Izveštaji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu; Izveštaji Ministarstva ljudskih i manjinska prava; Izveštaji Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova; Izveštaji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore; Izveštaji lokalnih samouprava; Media kliping; Izveštaji revizorskih institucija; Izveštaji o evaluaciji projekata; Evidencione liste učesnika aktivnosti;

standardima ljudskih prava LGBTI osoba i zakonskim mehanizmima za njihovu zaštitu. Aktivnosti trebaju biti usmjerene na : ○ Akreditovati posebno dizajnirane obuke koje se odnose na jačanje kapaciteta nastavnog kadra i medicinskog osoblja za rad sa LGBTIQ populacijom. ○ Identifikovani i uklonjeni svi diskriminatorni sadržaji prema LGBTIQ osobama u udžbenicima i dopunskim nastavnim materijalima na svim nivoima obrazovanja ○ Povećan nivo senzibilisanosti studenata/kinja Policijske akademije za LGBTIQ prava ○ LGBTIQ osobe osnažene za sopstveni kulturni izražaj ○ Prevodi kapitalnih djela u oblasti queer istorije i kulture dostupni najširoj javnosti ○ Unaprijeđene inicijative za podsticaj i razvoj LGBTIQ turizma ○ Pripremiti plan obuka za primjenu Zakona o pravnom prepoznavanju roda na osnovu samoodređenja ○ Istraživanje o stepenu zadovoljstva LGBTIQ osoba senzibilisanošću državnih službenika/ca i namještenika/ca za LGBTIQ prava ○ U saradnji sa Ministarstvom organizovati “Žive biblioteke” I Dan otvorenih vrata	- Najmanje 50% visoko rukovodnog kadra pohađalo akreditovanu obuku o LGBT pravima i upotrebi rodno - inkluzivnog jezika u internoj i eksternoj komunikaciji - Najmanje 10% ljekara/ki specijalista/kinja obučeno za rad sa transrodnim i interseksualnim osobama - Sprovedena analiza o razmjerama konverzije terapije u Crnoj Gori i uporednoj praksi u pogledu regulisanja njene zabrane predloženi modaliteti u cilju njene zabrane u Crnoj Gori - Akreditovan i sproveden najmanje jedan program obuke stručnih radnika/ca kao odgovor na mapirana specifična znanja potrebna u radu sa LGBTIQ osobama - Najmanje 100 LGBTIQ osoba obučeno o radnim pravima	
---	---	--

○ Analizu efekata uspostavljenog sistema za borbu protiv vršnjačkog nasilja u osnovnim i srednjim školama koji bi obuhvatio i LGBTIQ učenike/ce. ○ Nastaviti sa obukama voditelja/ki slučaja centrima za socijalni rad u cilju unaprjeđenja njihovih kapaciteta za rad sa LGBTIQ osobama. ○ Nastaviti sa obukama policijskih službenika/ca, tužitelja/ki i sudija/tkinja primjene u oblasti odredaba koje regulišu krivična djela počinjena iz mržnje prema osjetljivim društvenim grupama (uključujući LGBTIQ zajednicu) ○ Kreirati objedinjenu bazu podataka o slučajevima diskriminacije po osnovu pola i roda i ostalih oblika diskriminacije koja bi uključivala metodološki uporedive podatke, uporedive evidencije o slučajevima diskriminacije po osnovu pola i roda, ○ Inicirati dijalog sa pravosudnim organima i definisati konkretne preporuke za uspostavljanje sistema za prikupljanje raščlanjenih podataka u vezi sa procesuiranim slučajevima zločina iz mržnje prema LGBTIQ osobama. ○ Jačanje ljudskih kapaciteta unutar		
--	--	--

državnih institucija za sprovođenje za sprovođenje analiza i istraživanja na temu LGBTIQ prava. ○ Edukovati nadležne službe u jedinicama lokalne samouprave u primjeni normativnog okvira kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda ○ Senzibilisati zaposlene u organima lokalne samouprava za rad sa LGBTI osobama ○ Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije ○ Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima iz Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola ○ Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima iz zakona kojim će se regulisati pravno prepoznavanje roda		
--	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2027. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2026. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
Javni konkurs će doprinijeti implementaciji sledećih strateških ciljeva Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028: 1. Stvoreni društveni uslovi u kojima se LGBTIQ osobe osjećaju značajno prihvaćenije a njihovi potencijali znatno više dolaze do izražaja 2. LGBTIQ osobe se osjećaju ohrabrenije da traže i ostvaruju svoja prava iz domena zdravstvene i socijalne zaštite, rada i zapošljavanja	Javni konkurs će doprinijeti da se, kroz realizaciju raznovrsnih aktivnosti predloženih projekata nevladinih organizacija, realizuju one mjere Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori koje će doprinijeti unapređenju kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori. Konkretno, fokus aktivnosti treba biti na podizanju svijesti opšte i stručne javnosti o pravima LGBTI populacije, kao i da se stvore uslovi za efikasnu primjenu zakonskih garancija.

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2027. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Živimo različitosti“	200 000 EUR	/

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2027. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
Glavni korisnici/e projekata i programa NVO koji će se finansirati putem predloženog javnog konkursa su: - LGBTI populacija u Crnoj Gori; Na osnovu uporednih međunarodnih iskustava, procijenjeno je da od 5 do 10 procenata stanovnika/ca jedne države pripada LGBTI populaciji, pri čemu kroz projektne aktivnosti treba obuhvatiti najmanje 200 LGBTI osoba. Osnovna potreba ove populacije je njihova puna integracija u crnogorsko društvo i dosledno poštovanje njihovih prava i sloboda u skladu sa međunarodnim konvencijama kojima je pristupila Crna Gora, te u skladu sa pozitivnim zakonodavstvom u Crnoj Gori. - Lokalne samouprave; Na lokalnom nivou postoji 25 jedinica lokalne samouprave. Sve institucije na lokalnom nivou su obavezne da implementiraju odredbe Ustava Crne Gore i zakone kojima se štite ljudska prava i slobode LGBTI osoba, te nacionalnu LGBTI politiku koja će biti definisana u Strategiji za

unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028. U cilju uspješne primjene normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba neophodno je edukovati zaposlene u lokalnim institucijama, te unaprijediti njihova znanja u oblasti propisanih međunarodnih standarda, podići njihov nivo svijesti o pravima LGBTI osoba i razviti kod zaposlenih senzibilan pristup u radu sa pripadnicima/cama LGBTI populacije.

S tim u vezi, potrebno je u narednom periodu obučiti **150 zaposlenih (visoko rukovodni kadar) u lokalnim samoupravama**, za primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba i senzibilan rad sa njima.

- **Pravosudni organi;**

Zaposleni u pravosudnim organima u Crnoj Gori su predstavnici sudstva i državnog tužilaštva.

Osnovne potrebe ovih subjekata su jačanje kapaciteta zaposlenih u njima za kreiranje socio-inkluzivnih politika za pripadnike/ce LGBTI populacije i njihovo inkorporiranje u praksu rada tih subjekata, kroz podizanje nivoa njihovih znanja iz oblasti antidiskriminacionog zakonodavstva, njihovog senzibilisanja za rad sa pripadnicima/ama LGBTI populacije, te uspostavljanje njihove saradnje sa organizacijama civilnog društva koja se bave zaštitom i unapređenjem prava i sloboda LGBTI populacije.

Pristup zdravstvenoj zaštiti je od vitalnog značaja za LGBTI osobe. I pred značajnih napora koji su u prethodnom periodu bili usmjereni na senzibilisanje medicinskih radnika/ca za rad sa LGBTI osoba, neophodno preduzeti dalje aktivnosti na informisanju zdravstvenih radnika o ljudskim pravima LGBTI osoba, te povećati kadrovski kapacitet u Ministarstvu zdravlja službenicima koji će raditi na pitanjima ljudskih prava. Takođe, neophodno je voditi računa o ravnomjernoj geografskoj rasprostranjenosti ove ciljne grupe, kao i o njihovoj ravnomjernoj raspoređenosti kroz primarni, sekundarni i tercijarni sektor zdravstvene zaštite, do postizanja obuhvata obučениh medicinskih radnika/ica na nivo od 10% na teritoriji Crne Gore do 2027. godine.

Odbornici/poslanici

Kao osobe koje utiču na donošenje odluka u parlamentima na lokalnom i državnom nivou neophodna je njihova edukacija.

- **Obrazovne institucije i nastavni kadar**

Škole, univerziteti i nastavno osoblje imaju ključnu ulogu u oblikovanju stavova mladih generacija prema LGBTIQ osobama. Njihove potrebe su uklanjanje diskriminatornih sadržaja iz udžbenika i nastavnih materijala, akreditovane obuke za nastavnike/ce o LGBTIQ pravima, kao i razvoj inkluzivnih obrazovnih politika. Planirano je da najmanje 10% nastavnika/ca u osnovnim i srednjim školama pohađa akreditovane obuke do 2027. godine. Poseban akcenat je na podizanju svijesti studenata/kinja Policijske akademije i drugih obrazovnih institucija o LGBTIQ pravima, kako bi se stvorila nova generacija profesionalaca senzibilisanih za rad sa ovom populacijom.

--

4.3.Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv Javnog konkursa: "Živimo različitosti"	15 -20 projekata/ugovora

4.4.Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: „ Živimo različitosti“.	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 15 000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 25 000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: ***“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”***

5. KONSULTACIJE SA ZINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovale u konsultacijama
Javni poziv za konsultacije – web portal: ministarstva ljudskih i manjinskih prava www.gov.me/mmp i e-uprava		

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
“Glas različitosti“	Tri (3)	Samostalna savjetnica Semra Martinović Samostalna savjetnica Tanja Mraković Samostalni savjetnik Martin Junčaj I predstavnik/ca NVO sektora

Ovjera ministra:

Fatmir Gjeka

Ime i prezime

M.P.

[Signature]
Potpis